

SPRÁVA O ČINNOSTI
ÚSTAVU PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV
ZA ROK 2024

Obsah:

I. ÚVOD

II. ROZVOJOVO-VÝSKUMNÉ ODDELENIE

Program 1: Vedecké výskumy, konferencie a snemovania

Program 2: Vydavateľská činnosť ÚKVS

Program 3: Fotosúbeh

III. INFORMAČNO-DOKUMENTAČNÉ A KOMUNIKAČNÉ ODDELENIE (INDOK)

Program 1: Portál www.slovackizavod.org.rs

Program 2: Databáza kultúry vojvodinských Slovákov

Program 3: Knižnica, spracovanie a nákup nových kníh

IV. ODDELENIE PRE KULTÚRNO-UMELECKÉ PODUJATIA, ODBORNÉ ZDOKONALEOVANIE A VZDELÁVANIE V OBLASTI KULTÚRY A UMENIA SLOVÁKOV VO VOJVODINE

Program 1: Podpora kultúrno-umeleckým podujatiam

Program 2: Programy odborného zdokonaľovania a vzdelávania v kultúre a umení

Program 3: Kultúrna pamäť – pripomínanie si výročí a jubileí

Program 4: Podpora kultúrnej produkcie v menších prostrediach

Program 5: Spolupráca s ústavmi a kultúrnymi inštitúciami iných menšinových spoločenstiev vo Vojvodine

Program 6: Vianočná rozprávka

Program 7: Portréty slovenských kultúrnych dejateľov zo Srbska

Program 8: Prezentácia kultúry vojvodinských Slovákov a aktivít ústavu

Program 9: Podpora knižným vydáním

V. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Program 1: Pro Cultura Slovaca – udelenie regionálnej ceny za prínos rozvoju kultúry dolnozemskej Slovákov

Program 2: Prezentácia slovenskej vojvodinskej kultúry v zahraničí

Program 3: Medzinárodné podujatia a rozvoj interkultúrneho dialógu

I. ÚVOD

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v roku 2024 realizoval činnosť zameranú na zachovávanie a zveľaďovanie hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva a na podporu a prezentáciu súčasných foriem kultúry Slovákov v Srbsku. ÚKVS svoje aktivity vykonával v súlade s kompetenciami vyplývajúcimi zo Štatútu a rozhodnutia zakladateľov, prostredníctvom permanentnej informačno-dokumentačnej, rozvojovo-výskumnej, prezentačnej a vzdelávacej činnosti a medzinárodnej spolupráce s partnerskými organizáciami.

Správa o činnosti ústavu za rok 2024 vychádza z Programu práce na rok 2024 a z Finančného plánu na rok 2024, resp. z Doplnkov a zmien plánu na rok 2024, ktoré boli schválené Správnou radou ÚKVS a zakladateľmi ÚKVS – Národnostnou radou slovenskej národnostnej menšiny a Pokrajinskou vládou AP Vojvodiny.

V správe o činnosti za rok 2024 sa konštatuje, že takmer všetky plánované aktivity na rok 2024 boli zrealizované. Keď ide o pravidelnú činnosť, ÚKVS v roku 2024 nadviazal spoluprácu s právničkou Brankou Šarić, ktorá pred ústavu svedomite a dôkladne spĺňala požiadavky zakladateľa.

II. ROZVOJOVO-VÝSKUMNÉ ODDELENIE

Program 1: Vedecké výskumy, konferencie a snemovania

Program 2: Vydavateľská činnosť ÚKVS

Program 3: Fotosúbeh

Program 1:

Vedecké výskumy, konferencie a snemovania

XX. Muzikologická konferencia *Slovenská hudba vo Vojvodine*

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v roku 2024 realizoval 20. ročník medzinárodnej Konferencie muzikológov a hudobných odborníkov zaoberajúcich sa témou slovenskej hudby vo Vojvodine. Jubilejný 20. ročník Muzikologickej konferencie *Slovenská hudba vo Vojvodine – Interpreti vokálnej a inštrumentálnej hudby z radov vojvodinských Slovákov* sa konal v sobotu 7. decembra v priestoroch ústavu. Na začiatok konferencie bol prezentovaný zborník odborných prác 19. ročníka. Pracovnú časť konferencie otvorila Milina Sklabinská svojím príspevkom *K osobnosti hudobného interpreta*, ktorým poukázala na zložitý fenomén formovania vyspelého hudobného interpreta. Nasledovali príspevky venované našim popredným osobnostiam z oblasti interpretácie klasickej hudby. Slaďan Daniel Srdić sa venoval nášmu poprednému organistovi Jankovi Siromovi. Milina Sklabinská priblížila pôsobenie sopranistky Kataríny Kalmárovej z Vojlovice, ako aj huslistiek Sandry Samuelčíkovej z Kovačice a Ivany Ivaničovej z Vojlovice. Katarína Verešová spracovala portréty dirigentky Anny Ďurđevičovej a klaviristky Jaroslavy Lomenovej zo Starej Pazovy. Danica Vřbová pripravila príspevky venované klaviristovi Marekovi Stupavskému, opernému spevákovi Borisovi Babíkovi a opernej speváčke Jaroslave Benkovej Vlčkovej. Katarína Melegová Melichová svoju pozornosť upriamila na vynikajúcu huslistku Margarétu Benkovú a jubilujúceho akordeonistu Ondreja Maglovského. Anna Medved'ová st. spracovala portréty klaviristky Maríny Kaňovej a operného speváka a hráča na priečnej flaute Andreja Mareka Kaňu. Jasmina Kneževićová pripravila umelecký portrét operného speváka Vladimíra Zorjana. Mariena Stankovićová Kriváková si zvolila talentovanú klaviristku Ivana Novákovú. Portrét mladej huslistky Maríny Cerovskej pripravila Svetluša Hlaváčová a príspevok o huslistke pôsobiacej v Nórsku Ivane Jašovej pripravila Anna Medved'ová ml. Arabela Zorjanová priblížila vývojovú cestu huslistky Lany Zorjanovej. Portrét Jaroslava Ceferu, violončelistu opery a baletu v Ljubljane, pripravila Annamária Boldocká Grbićová. Pri príležitosti 20. ročníka Muzikologickej konferencie *Slovenská hudba vo Vojvodine* ÚKVS pripravil aj koncert popredných interpretov vážnej hudby. O nekaždodenný zážitok sa zaslúžili gitaristka Anna Iličová, huslista Igor Havran, klavirista Marek Stupavský, operný spevák Vladimír Zorjan a vyvrcholením koncertu bolo vystúpenie šestnásťročnej huslistky Lany Zorjanovej, nositeľky viacerých prestížnych svetových ocenení pre mladých hudobníkov. 20. Muzikologická konferencia *Slovenská hudba vo Vojvodine* bola finančne podporená Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Program 2:

Vydavateľská činnosť ÚKVS

Ročenka ÚKVS *Maják* 2023 (kolektív autorov)

K pravidelným publikáciám, ktoré každoročne vydáva ÚKVS patrí aj ročenka *Maják*, ktorá poskytuje podrobnú rekapituláciu aktivít našej ustanovizne v tlačenej podobe. Obsahovo je rozdelená do základných rubriek, ktoré sú zároveň oblasťami pôsobenia ÚKVS: Informačno-dokumentačná a komunikačná činnosť (INDOK), Rozvojovo-výskumná činnosť, Prezentácia kultúry Slovákov v Srbsku a Medzinárodná spolupráca ÚKVS. Ročenka priniesla správy o všetkých podujatiach a aktivitách, ktoré ústav zrealizoval v roku 2023. Príspevky sú publikované dvojazyčne – v slovenčine a v srbčine, a ilustrované sú farebnými fotografiami. Súčasťou *Majáka* je aj aktualizovaný adresár slovenských kultúrnych spolkov a ustanovizní. Zostavovateľom ročenky bol Ladislav Čáni a grafickú úpravu mal na starosti Ďula Šanta.

Ročenka vyšla v náklade 200 ks a je nepredajná.

Zborník XIX. muzikologickej konferencie

K pravidelným vydaniam ÚKVS patrí aj zborník odborných prác prezentovaných na muzikologických konferenciách, ktoré každoročne organizuje ÚKVS. V roku 2024 vyšiel z tlače zborník prác z 19. Konferencie muzikológov a hudobných odborníkov *Slovenská hudba vo Vojvodine*. Do zborníka boli zaradené príspevky venované jubilantkám, hudobným pedagogičkám a dirigentkám Anne Medvedovej st. a Mariene Stankovićovej Krivákovej, ktoré významným spôsobom prispeli a prispievajú k rozvoju a obohacovaniu nášho hudobného života, predovšetkým v oblasti zborového spevu. Redaktor zborníka bol Ladislav Čáni.

Zborník vyšiel v náklade 100 ks a je nepredajný.

Monografia Čáni

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov sa vo svojej činnosti venuje aj vydávaniu knižných publikácií, ktoré vydáva v rámci niekoľkých edícií. V Edícii *SlovArt* vyšli reprezentatívne monografické tituly venované významným predstaviteľom výtvarného umenia vojvodinských Slovákov. Po monografiách venovaným Márii Gaškovej, Pavlovi Popovi a Milanovi Súdimu, ústav

pripravuje ďalšiu výtvarnú monografiu, tentokrát venovanú nášmu významnému akademickému grafikovi a maliarovi Pavlovi Čánimu. Aj keď vydanie monografie bolo zaplánované na rok 2024, v tomto roku sme realizovali iba prvú fázu jej prípravy. K úplnej realizácii výtvarnej monografie nás znemožnili oneskorené dotácie z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ale aj Ministerstva pre ľudské a menšinové práva a sociálny dialóg. Z týchto dôvodov sme termín úplnej realizácie monografie Čáni posunuli na prvú polovicu roka 2025.

Edícia *Doktorské dizertácie*

V rámci našej vydavateľskej činnosti aktívna je aj edícia *Doktorské dizertácie*, v ktorej ústav publikuje dizertačné práce slovenských vojvodinských doktorandov. Na rok 2024 sme si dali do plánu 8. zväzok z tejto edície. O finančnú podporu na túto položku sme sa uchádzali na Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, no keďže z úradu dotácia na tento účel nebola schválená, túto položku sme boli znemožnení realizovať.

Zborník prác Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi v Báčskom Petrovci z príležitosti 200. výročia od posviacky chrámu Božieho

V roku 2023 petrovský chrám Boží oslávil 200 rokov od svojej posviacky. Pri jeho jubileu bola organizovaná konferencia, ktorej cieľom bolo zhrnúť údaje vzťahujúce sa na históriu petrovského chrámu ako aj na údaje, aktivity týkajúce sa jeho súčasného stavu. Príspevky, ktoré odzneli na konferencii mali byť zhrnuté do zborníka, ktorého realizácia bola plánovaná na rok 2024, no pre nedodržovanie sa vopred stanovených termínov na odovzdanie textov, vydanie zborníka, ktoré mal ústav finančne podporiť, bolo zrušené.

Program 3:

XIV. fotosúbeh

V stredu 6. novembra sa v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov uskutočnil program slávnostného vyhodnotenia 14. kola fotosúbehu zameraného na športový život vojvodinských Slovákov. Pohnútkou Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov je zmapovať v rámci svojho tradičného podujatia – fotosúbehu oblasť národného života Slovákov v Srbsku. Súbeh sa aj tohto roku podaril. Na adresu ústavu sme dostali početné fotografie od účastníkov, či spolupracovníkov z početných prostredí (viššie 800 fotografií) a tak sa nám znovu dostala príležitosť kvalitne doplniť databázu fotografií našej ustanovizne. Na 14. ročník fotosúbehu fotografie zaslalo 21 účastníkov a dve inštitúcie. Komisia v zložení Anna Speváková, Ladislav Čáni a Vladimír Valentík sa rozhodla

ocenit' troch účastníkov súbehu, ktorí poslali najväčší počet historicky hodnotných fotografií a to: Jána Špringeľa z Kovačice, Ondreja Zahorca z Hložian a Eleny Giricovú z Temerina, ktorá na súbeh zaslala veľmi kvalitné a hodnotné fotografie fotografované pred deväťdesiatimi rokmi medzi kysáčskymi sokolmi.

III. INFORMAČNO-DOKUMENTAČNÉ A KOMUNIKAČNÉ ODDELENIE (INDOK)

Program 1: Portál www.slovackizavod.org.rs

Program 2: Databáza kultúry vojvodinských Slovákov

Program 3: Knižnica, spracovanie a nákup nových kníh

Program 1:

Portál www.slovackizavod.org.rs.

Portál kultúry vojvodinských Slovákov sa nachádza na adrese www.slovackizavod.org.rs. Od roku 2009, odkedy ho ÚKVS prevádzkuje, sa stal často navštevovaným médiom a serióznym partnerom ďalších internetových, tlačových, televíznych a rozhlasových médií. Portál sa obsahovo rozvíja a základom toho rozvoja je každodenná práca ústredia ÚKVS.

Návštevníkom webovej stránky ÚKVS v roku 2024 poskytoval početné správy, množstvo fotografií a odborných príspevkov, viaceré výzvy, kalendár podujatí, nové texty o médiách vojvodinských Slovákov, o časopisoch a periodických publikáciách, aktuálnych vydaniach, spolkoch, artefaktoch kultúrneho dedičstva a mnohé iné témy z oblasti slovenskej vojvodinskej kultúry.

Portál zhromažďoval dokumentačný materiál zo všetkých oblastí kultúry a umenia vojvodinských Slovákov a plnil tak základné poslanie ústavu, ktoré je definované Štatútom.

Program 2:

Databáza kultúry vojvodinských Slovákov

Elektronická databáza Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov bola vytvorená v roku 2009 ako projekt, ktorým sa umožňuje systematizovať a na jednom mieste zachovávať digitalizovaný audio-, video-, tlačový a foto-materiál, so zámerom vytvorenia elektronického archívu, ktorý prispeje k zachovaniu, zveľadeniu a rozvoju výskumnej činnosti a všeobecne kultúry vojvodinských Slovákov. Od vytvorenia elektronickej databázy, vsúva sa sem rozmanitý archívny materiál – najstaršie videozáznamy, staré fotografie, reprodukcie umeleckých diel, nahrávky ľudových piesní,

digitalizované ročníky časopisov a i. Každá entita sa dôkladne spracúva a popisuje stanovenými meta-údajmi a postupne sa tak pripravuje na vytvorenie jedného uceleného elektronického archívu o kultúre vojvodinských Slovákov.

Program 3:

Knižnica, spracovanie a nákup nových kníh

ÚKVS od svojho založenia buduje vlastnú príručnú knižnicu a všetkým záujemcom o slovenskú vojvodinskú kultúru a ponúka bohatý zoznam titulov v rôznych jazykoch a z rôznych oblastí. Sú to knihy, ktoré sa môžu každodenne dostať do rúk čitateľom na ich praktické využitie a sú aj také, ktoré v sebe skrývajú najhodnotnejšie umelecké alebo odborné diela vojvodinských Slovákov a ktoré zároveň predstavujú veľkú časť bohatstva ústavu. Zámerom knižnice je nielen ponúknuť lepšiu informovanosť o slovenskom národnostnom spoločenstve vo Vojvodine, ale aj pramene a služby pre tunajších vedeckých pracovníkov, odborníkov, umelcov a iných občanov, ako aj pomoc vo vzdelávaní či výskume. Knižný fond pozostáva zo slovníkov, encyklopédií, jazykovedných príručiek, literárnych diel slovenských vojvodinských spisovateľov, kritik, literárnej teórie, monografií dedín a miest, ale aj kníh z oblasti výtvarného, hudobného, divadelného či filmového umenia, filozofie, etiky, architektúry, náboženstva, kultúrnych dejín, ľudovej kultúry, žurnalistiky, kultúrneho manažmentu a politických vied, ďalej bibliografie, biografie, zborníky atď. Hodnotnú časť fondu tvoria sériové publikácie a neknižný material, ako sú multimediálne pramene, brožúrky, katalógy, plagáty, bulletin, pozvánky atď. V roku 2024 knižný fond našej knižnice sme zväčšili o 28 nových slovenských kníh.

IV. ODDELENIE PRE KULTÚRNO-UMELECKÉ PODUJATIA, ODBORNÉ ZDOKONAĽOVANIE A VZDELÁVANIE V OBLASTI KULTÚRY A UMENIA SLOVÁKOV VO VOJVODINE

Oddelenie pre kultúrno-umelecké podujatia, odborné zdokonaľovanie a vzdelávanie v oblasti kultúry a umenia podporuje, koordinuje a realizuje programy a aktivity najdôležitejších programov, ktoré prispievajú k rozvoju kultúry a umenia vojvodinských Slovákov v spolupráci s predstaviteľmi obcí, Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny a Vlády APV, pripravuje dokumenty o organizovaní kultúrno-umeleckých programov, festivalov a prehliadok, ich kalendáre a programy, kalendáre jubileí, ako i finančné plány na uskutočnenie programov a pod.

V rámci svojho výstavného priestoru a v spolupráci s inými kultúrnymi ustanovizňami a združeniami občanov v oblasti kultúry, ústav organizuje výstavy, programy a prezentáciu všetkých foriem umeleckej tvorby.

Program 1: Podpora kultúrno-umeleckým podujatiam

Program 2: Programy odborného zdokonaľovania a vzdelávania v kultúre a umení

Program 3: Kultúrna pamäť – pripomínanie si výročí a jubileí

Program 4: Rozvoj kultúrnej produkcie v menších prostrediach

Program 5: Spolupráca s ústavmi a kultúrnymi inštitúciami iných menšinových spoločností vo Vojvodine

Program 6: Vianočná rozprávka

Program 7: Portréty slovenských kultúrnych dejateľov zo Srbska

Program 8: Prezentácia kultúry vojvodinských Slovákov a aktivít ústavu

Program 9: Podpora knižným vydaniam

Program 1:

Podpora kultúrno-umeleckým podujatiam

ÚKVS od roku 2013 finančne a organizačne podporuje najvýznamnejšie festivaly vojvodinských Slovákov. V roku 2024 Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov podpísal Zmluvu o vzájomných právach a povinnostiach spoluzakladateľov a spoluorganizátorov nášho 8. celomenšinového podujatia s osobitným významom pre slovenskú národnostnú menšinu – festivalu Rozspievané klenoty.

Tancuj, tancuj...

V roku 2024 sme sa mohli tešiť z 52. ročníka nášho najväčšieho a najmasovejšieho celomenšinového Folklórneho festivalu Tancuj, tancuj... Konal sa 15. júna v mieste svojho vzniku – v Hložanoch. Zúčastnilo sa ho 26 slovenských vojvodinských a hosťujúcich spolkov. Festival aj tohto roku mal rovnakú koncepciu: štartoval koncertom speváckych skupín a ľudových orchestrov v hložianskom Dome kultúry, po čom nasledovalo slávnostné defilé všetkých zúčastnených spolkov stredom osady smerom k amfiteátru, kde festival bol slávnostne otvorený. Po slávnostnom otvorení

festivalu odzneli dva koncerty folklórnych súborov, revuálna časť a na záver aj vyhlásenie výsledkov festivalu. Koncert speváckych skupín a ľudových orchestrov mal bohatú náplň. Účinkovalo na ňom 30 speváckych skupín a 2 ľudové orchestre. Sledovala ho odborná porota v zložení: Milina Sklabinská, Zuzana Špringel'ová Đukićová a Rastislav Struhár. Na prvom koncerte folklórnych skupín vystúpilo 8 tanečných súborov. Druhý koncert tanečných skupín bol, ako je to už zvykom, priamo vysielaný prostredníctvom slovenskej redakcie TV Vojvodiny, a v jeho rámci odznelo 11 tanečných bodov. Výkony tanečných skupín hodnotila porota v zložení: Anna Medved'ová, Zdenka Bobáčeková a Milorad Lonić. Absolútnym víťazom festivalu stal sa folklórny súbor SKOS *Detvan* z Vojlovice. Etnológ Patrik Rago hodnotil ľudový odev zúčastnených speváckych, hudobných a tanečných skupín. Tohtoročný festival ponúkal aj bohaté sprievodné podujatia. Pod organizáciu 52. Folklórneho festivalu Tancuj, tancuj... podpisuje sa aj Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

3 x Đ

30. jubilejná Prehliadka slovenskej detskej divadelnej tvorby 3 x Đ konala sa 7. a 8. júna v staropazovskom Stredisku pre kultúru. Priniesla päť predstavení v súťažnej časti (Báčsky Petrovec, Stará Pazova, Padina, Binguľa, Ilok) a dve v revuálnej (súbory boli zo staropazovských škôl Simeona Aranického a hrdinu Janka Čmelíka). Odborná porota, ktorá pracovala v zložení Miroslav Benka, Miroslav Fábry a Ján Privizer kladne ohodnotila úsilie divadelných ochotníkov, ktorí sa snažia zachovávať ochotnícku divadelnú činnosť a materinský jazyk vo svojich prostrediach. Spoluorganizátormi prehliadky boli NRSNM, SKUS hrdinu Janka Čmelíka a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Zlatá brána

Detský folklórny festival Zlatá brána bol usporiadaný jubilejný tridsiatykrát od 21. do 23. júna v Kysáči. Program festivalu bol bohatý a rozmanitý. Sprievodné podujatia štartovali už v piatok, keď bola otvorená výstava umeleckých diel v Predškolskej ustanovizni Lienka, po ktorej nasledovalo hosťujúce bábkové predstavenie na zámku Zlatej brány. Sobota bola vyhradená pre program hosťujúcich súborov. V nedeľu sa vyše 1000 mladých tanečníkov, spevákov a hudobníkov zoskupilo na zámku Zlatej brány v rámci súťažného galakonzertu detských skupín. Ich výkony hodnotila porota v zložení: Ján Slávik, Ruženka Đuríková a Tatiana Jašková. Pod organizáciu 30. DFF Zlatá brána podpisuje sa Ustanovizeň pre kultúru a vzdelávanie Kultúrne centrum Kysáč. Festival finančne podporili Mesto Nový Sad, Ministerstvo kultúry Republiky Srbsko, Národnostná

rada slovenskej národnostnej menšiny, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Divadelný vavrín

V poradí 54. Prehliadka slovenskej ochotníckej divadelnej tvorby – Divadelný vavrín prebiehala od 25. októbra do 17. novembra 2024 v Kovačici. Hlavným dôvodom, aby sa uvedené celomenšinové podujatie uskutočnilo práve v tomto prostredí, bolo 110. výročie od prvého slovenského divadelného predstavenia hraného v Kovačici. Na tohtoročnej prehliadke vystúpilo šesť divadelných predstavení. Divadelné súbory z Pivnice, Kysáča, Hložian a Kovačice boli súťažiaci, kým hosťujúce boli z Báčskeho Petrovca a Jašu Tomiáča.

V odbornej porote pracovali Miroslav Žužić, Miroslav Fábry a Danka Tomanová. Kultúru hovoreného slova hodnotila Mária Kotvášová Jonášová. Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov je jeden zo spoluorganizátorov Divadelného vavrína.

Zlatý kľúč

V nedeľu 20. októbra v Dome kultúry v Selenči prebiehal 43. ročník Festivalu slovenskej populárnej hudby Zlatý kľúč. Aj tohto roku bol i v priamom prenose Televízie Vojvodina. Ako spoluorganizátori a financovatelia usporiadali ho: Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Pokrajinský sekretariát pre kultúru, verejné informovanie a styky s náboženskými spoločnosťami, Obec Báč, Kultúrno-umelecký spolok Jána Kollára v Selenči a Miestne spoločenstvo Selenča. V repertoári tohto festivalového ročníka bolo 10 skladieb. Skladby a interpretácie hodnotila odborná porota v zložení: Snežana Janjuševićová Jevtićová, Ondrej Druga a Ondrej Pavčok. V revuálnej časti festivalu sa predstavila skupina *Ondro a kamaráti*. Novinkou tohtoročného festivalu je, že vďaka spolupráci s Hontiansko-ipeľským osvetovým strediskom vo Veľkom Krtíši, víťazná skladba zo Zlatého kľúča odznie i na celoslovenskom festivale neprofesionálnej hudobnej scény, sólistov, duet a kapiel vo Veľkom Krtíši v máji budúceho roku.

Stretnutie v pivnickom poli

Od 22. do 24. novembra 2024 v sieni Domu kultúry v Pivnici sa uskutočnilo 58. Stretnutie v pivnickom poli. Prvý koncert festivalu so slávnostným otvorením prebiehal v priamom televíznom prenose RT Vojvodina. Úhrnne vystúpilo 27 spevákov vrátane účastníkov zo Spolku Slovákov z

Bulharska z Bratislavy a chorvátskeho Iloku, čím festival získal medzinárodný charakter. Z domácich slovenských prostredí festivalu sa zúčastnili speváci z Aradáča, Lugu, Boľoviec, Bácskej Palanky, Kulpína, Bácskeho Petrovca, Nového Sadu, Kysáča, Kovačice, Starej Pazovy, Erdevíka, Hložian, Selenče a Pivnice. Festivalový ľudový orchester hral pod vedením Ondreja Maglovského. Členovia odbornej poroty pracovali v zložení: Jarmila Juricová Stupavská, Slovenka Benková a Pavel Tomáš st. Ľudový odev spevákov hodnotil etnológ Patrik Rago.

Letí pieseň, letí

V sobotu 14. decembra sa v Kovačici konal 26. Festival populárnej hudby pre deti Letí pieseň, letí. Na festivale odznelo 13 nových skladieb v podaní mladučkových spevákov, žiakov základných škôl z Kovačice a Padiny. Odborná porota, ktorá hodnotila skladby a spevácke výkony, pracovala v zložení: Juraj Súdei st., Pavel Tomáš ml. a Zlata Hrnčárová. Texty skladieb hodnotila profesorka slovenčiny Zuzana Putniková. Tohtoročnou novinkou bolo udeľovanie Ceny speváckeho zboru žiakov ZŠ Mladých pokolení, ktorý nacvičil učiteľ Pavel Tomáš st. Festival spoločne zorganizovali Dom kultúry 3. októbra z Kovačice, kovačická Základná škola Mladých pokolení, Obec Kovačica, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny.

Rozspievané klenoty

Tridsiaty druhý ročník Detského festivalu slovenských ľudových piesní Rozspievané klenoty zostane povestný tým, že ho práve v tomto roku vyhlásili za podujatie s osobitným významom pre slovenskú národnostnú menšinu, po podpísaní Zmluvy o vzájomných právach a povinnostiach spoluorganizátorov tohto významného celomenšinového podujatia, ktoré má sídlo v Kovačici. Okrem Národnostnej rady, podpisovateľmi tejto zmluvy sú aj Dom kultúry 3. októbra, Obec Kovačica, Základná škola Mladých pokolení a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Na festivale súťažilo 32 najlepších spevákov z celej Vojvodiny. Odborná porota pracovala v zložení: Ivan Babka, Mariana Marčeková Valentová a Mariena Stankovičová Kriváková. Ľudový odev hodnotili členky kovačického ženského spolku.

DIDA

Ďalším divadelným festivalom, ktorý podporuje ÚKVS, je Festival divadelných inscenácií dolnozemskej autorov DIDA, ktorý organizuje Ochotnícke divadlo Janka Čemana z Pivnice. V

Pivnici 12. apríla 2024 bol otvorený 29. Festival divadelných inscenácií dolnozemskej autorov DIDA, aj keď sa s interpretáciou predstavení začalo už v stredu 10. apríla a festival končil vyhodnotením 14. apríla. Tohto roku DIDA priniesla 11 predstavení: z Pivnice, Kovačice, Starej Pazovy, Bingule, Selenče, Báčskeho Petrovca, Kulpína, Hložian, Bratislavy a Raslavíc zo Slovenska, ako aj zo Slovenského vojvodinského divadla z B. Petrovca. DIDA-u spestrili aj štyri sprievodné podujatia. Porota pracovala v zložení: Zuzana Tárnociová, doc. Dr. Zuzana Týrová a Vladimír Valentík.

Program 2:

Programy odborného zdokonaľovania a vzdelávania v kultúre a umení

Tradícia nezahynie (!?) – hudba, spev, tanec a odev v systéme tradičnej kultúry

V Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov sa 20. a 21. septembra konalo odborné školenie *Tradícia nezahynie – hudba, spev, tanec a odev v systéme tradičnej kultúry*. Tretí ročník tohto školenia, adresovaného predovšetkým umeleckým vedúcim folklórnych súborov, speváckych skupín, tanečným a hudobným pedagógom, hudobníkom, spevákom, praktikantom, ale aj milovníkom tradičnej kultúry, organizovala Asociácia pre výskum kultúry Slovákov vo Vojvodine, ktorej sa v tomto projekte organizačne a finančne pridal aj ÚKVS. Tento rok vzdelávanie v oblasti tradičnej kultúry bolo zamerané na hudobný folklór – prednášky o pramennom hudobnom materiály a o tom, ako s ním pracovať. Praktické workshopy boli orientované na analýzu zvukových nahrávok ľudových piesní a na prípravu speváckeho čísla – metodiku práce so speváckou skupinou alebo jednotlivcom. Veľká časť praktických workshopov bola venovaná aj detskému folklóru – jeho vývoju, špecifikám a metodike práce s deťmi, téme spoločných štýlových znakov, jednotlivých typov tradičných tancov v Európe a interpretačných štýlových znakov na historickom území obývanom Slovákami. Súčasťou tohto ročníka boli aj prednášky a praktické ukážky venované tradičnému odevu a jeho funkciám v minulosti, ako aj relevantnému využitiu tradičného odevu na scéne. Lektormi školenia boli: etnochoreologička Mgr. art. Agáta Krausová, ArtD., etnomuzikologička Mgr. Alžbeta Lukáčová, PhD., etnologička Mgr. Anna Medveďová a etnológ Mgr. Patrik Rago.

Slovenčina v kontexte jazykovej kultúry, kultivovania a regulácie jazyka

Z iniciatívy Mgr. Samuela Koruniaka, PhD., lektora slovenského jazyka sa v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov už pravidelne organizuje seminár zameraný na oblasť slovenskej filológie. Štvrtý ročník tohto odborného školenia spracoval tému slovenčiny v kontexte jazykovej kultúry, kultivovania a regulácie jazyka a konal sa 15. novembra v priestoroch ÚKVS. Štvrtý ročník seminára sa primárne venoval otázkam jazykovej kultúry, čiže problematike kultivovania a regulácie slovenčiny a to nielen vo vojvodinskom prostredí. Tohtoročný seminár mal štandardne praktickú a teoretickú časť, čiže účastníckam a účastníkom ponúkal odpovede na niektoré otázky, ktoré sú často prítomné nielen pri našich prehovoroch, ale na ktoré nevieme promptne reagovať a nájsť vhodnejší ekvivalent. Tohtoročný seminár absolvoval rekordný počet frekventantov – až 28.

Program 3:

Prezentácia aktivít ústavu a kultúry vojvodinských Slovákov

Koncert vážnej hudby

V stredu 27. marca sa v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov uskutočnil koncert huslistky Ivany Jašovej a hornistu Leopolda Lucia Maestra. Ivana Jašová, ktorá sa narodila v Novom Sade a detstvo strávila v Hložanoch a v Báčskom Petrovci, hru na husliach študovala na prestížnej Kalifornskej univerzite v Los Angeles (UCLA), kde mala príležitosť spolupracovať s huslistami a pedagógmi Movsesom Pogossianom a Guillaumem Sutrem. Počas štúdia vyhrala súťaž *UCLA All-Star*, čo jej poskytlo možnosť odohrať koncert na husliach *Duke of Alcantara*, ktoré vyrobil Antonio Stradivari z Cremony v roku 1732. V magisterskom štúdiu pokračovala na Hudobnom konzervatóriu v San Franciscu u čínsko-amerického huslistu Wei He. Po ukončení štúdia Ivana Jašová úspešne vystupovala na mnohých scénach v USA, Dánsku, Švédsku, Švajčiarsku, Portugalsku, Španielsku, Nórsku, Srbsku. Ivana nahrála diela skladateľky Ketty Nez, ktoré vyšli na CD s názvom *In Transit*. V súčasnosti pôsobí ako spoluvedúca sekcie druhých huslí v Stavangerskom symfonickom orchestri v Nórsku. Hudobným partnerom Ivany Jašovej na tomto koncerte bol hornista Leopoldo Lucio Maestro z Argentíny, ktorý je zároveň aj jej životným partnerom.

68. Literárne snemovanie

V Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov v sobotu 18. mája prebiehalo 68. Literárne snemovanie. Usporiadali ho ako aj obvykle redakcia mesačníka pre literatúru a kultúru *Nový život*, Slovenské vydavateľské centrum a Slovenský kultúrny klub v Srbsku. Po udelení cien Literárne snemovanie pokračovalo v duchu vytýčených tém a tie boli: 75 rokov *Nového života* a životné jubileá slovenských vojvodinských dejateľov: Viery Benkovej (85), Michala Harpána (80), Vít'azoslava Hronca (80), Jozefa Klátika (75) a Dalimíra Hajka zo Slovenska (80). Každý zo svojho uhla pohľadu, k výročiu nášho jediného literárneho časopisu, zmienili sa aktuálna šéfredaktorka Zdenka Valentová Belicová a dvaja bývalí hlavní a zodpovední redaktori Vít'azoslav Hronec a Adam Svetlík.

Medzné stavy Jozefa Klátika – výstava obrazov

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov rozhodol svoju výstavnú sezónu 2024 otvoriť práve samostatnou výstavou Jozefa Klátika. Samotná tvorba tohto akademického maliara, ktorou už bezmála pol storočia obohacuje náš kultúrny priestor si to jednoznačne zaslúžila. Pritom nemáme na mysli iba kultúrny priestor vojvodinských Slovákov, ale i ten omnoho širší – vojvodinský, srbský, a v nie tak dávnej minulosti platilo to aj pre ten juhoslovanský. Jozef Klátik sa svojou tvorbou totiž zaradil medzi našich najvýznamnejších umelcov z konca 20. a začiatku 21. storočia a jeho výtvarné práce možno bez váhania začleniť medzi najvýznamnejšie prejavy našej súčasnej kultúry, najmä tej postavenej na modernistických základoch. Jozef Klátik je víťazom minuloročnej výstavy *Korene*, na ktorej slovenskí akademickí výtvarní umelci každoročne vystavujú svoje práce malého formátu, a benefitom tohto ocenenia je aj právo na usporiadanie samostatnej výstavy, ktorá týmto bola realizovaná.

Korene 10 – výstava výtvarných prác malého formátu

Výstava *Korene* už desať rokov prezentuje kultúrnej verejnosti umelecké diela malého formátu slovenských výtvarných umelcov zo Srbska. Zakladateľom a hybnou silou tohto podujatia je akademický maliar Ján Agarský zo Starej Pazovy, ktorý neúnavne každoročne oslovuje autorov, zoskupuje práce, pripravuje katalóg a zabezpečuje všetky nevyhnutné aktivity súvisiace s organizáciou a logistikou takéhoto pomerne náročného podujatia. Posledné tri ročníky sa konali vo výstavnom priestore Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, ktorý sa postupne stáva

spoluorganizátorom výstavy. Desiatročie pretrvávania *Koreňov* je významným svedectvom životaschopnosti výtvarného umenia vojvodinských Slovákov, jeho rozmanitosti a schopnosti reflektovať tak špecifiká vlastnej národnej a kultúrnej tradície, ako aj súdobých tendencií a globálnych výtvarných otázok. Na tomto ročníku svoje práce vystavilo 25 autorov všetkých generácií.

K storočníci narodenia majstra Jonáša – výstava obrazov

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov každoročne v podvečer zahájenia Slovenských národných slávností organizuje reprezentatívnu výstavu výtvarného umenia popredných slovenských umelcov zo Srbska. Tento raz v spolupráci s Galériou insitného umenia z Kovačice ústav pripravil výstavu vynikajúceho umelca Martina Jonáša, ktorý insitné umenie a kultúru tunajších, najmä kovačických Slovákov preslávil na celom svete. Vernisáž výstavy, ktorá kultúrnej verejnosti prezentovala dvadsať reprezentatívnych obrazov majstra Jonáša, sa uskutočnila vo štvrtok 8. augusta v galérii ÚKVS v Novom Sade. Vzácnym prídavkom výstavy bola svetová premiéra portrétu Martina Jonáša, ktorý pri príležitosti storočnice narodenia maliara a na objednávku ÚKVS namalovala akademická maliarka Jasna Opavská.

Vianočná rozprávka

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov už tradične svoje posledné podujatie v roku venoval deťom. V ústave sa totiž 20. decembra konalo slávnostné vyhodnotenie 4. kola súťaže pre najkrajšiu výtvarnú prácu žiakov základných škôl *Vianočná rozprávka*. Organizátori sa rozhodli, že od tohto ročníka súťaž rozšíria, a tak do konkurzu zapojili aj materské školy, čo rezultovalo veľmi peknou odozvou. Na adresu ústavu prispelo celkovo 387 výtvarných prác zo 17 vojvodinských prostredí a zo Slovenska, presnejšie z Námestova. Do súťaže zaslali práce žiaci zo 16 základných a 7 materských škôl. Odborná porota hodnotiaca práce pracovala v zložení Zvonimír Pudelka a Ďula Šanta a mala neľahkú úlohu zvoliť 20 najlepších prác, ktoré následne boli vytlačené aj v podobe vianočných pohľadníc. Výstava, ktorá pri tejto príležitosti bola nainštalovaná v galérii ústavu, obsahovala najlepších 59 prác zo všetkých zúčastnených škôl. Program vyhodnotenia spestrili aj mladé talenty: 6-ročná klaviristka Mia Zorjanová z Nového Sadu, mladí recitátori Gabriela Anušiaková a Andrej Devetak z Kysáča, víťazka festivalu Rozspievané klenoty v mladšej kategórii Maša Košútová z Kovačice a víťazka rovnakého festivalu v staršej kategórii a laureátka prvej ceny pre interpretáciu na festivale Letí pieseň, letí Emina Roháriková z Padiny. Tieto dve mladé speváčky hudobne sprevádzalo duteo Ondrej Maglovský a Miroslav Hemela. Ako po minulé roky

aj o tohtoročný súbeh na tému *Vianočná rozprávka*, ktorý už tradične organizuje ÚKVS, bol veľmi veľký záujem. Práce boli zaslané zo slovenských materských škôl a základných škôl z prostredí: Aradáč, Báčsky Petrovec, Biele Blato, Erdevík, Hložany, Kovačica, Kulpín, Kysáč, Lalit', Padina, Pivnica, Stará Pazova, Selenča, Silbaš, Šíd a Námestovo (Slovensko). Týmto sa pomaly *Vianočná rozprávka* stáva tradičnou a medzinárodnou súťažou. Ústav každé odmenené dieťa obdaroval vianočným balíkom, ktorý obsahoval aj knihy zadovážené s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Portrét Martina Jonáša

Do symbolického panteónu významných osobností kultúrneho a spoločenského života vojvodinských Slovákov, ktorý už roky buduje Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, v tomto roku pribudol ďalší portrét, a to portrét majstra Martina Jonáša. Premiéra portrétu Martina Jonáša, ktorý pri príležitosti storočnice narodenia maliara a na objednávku ÚKVS namalovala akademická maliarka Jasna Opavská, bola vzácnym prídavkom výstavy *K storočnici majstra Jonáša*.

K osemdesiatinám Vít'azoslava Hronca

Vít'azoslav Hronec, ktorý sa 7. augusta roku 2024 dožil svojich osemdesiatin, bezpochyby patrí k najvýznamnejším a najproduktívnejším osobnostiam literatúry vojvodinských Slovákov. Svojím širokým záberom pôsobenia ako básnik, prozaik, esejista, zostavovateľ antológií, bibliograf, prekladateľ, literárny kritik, redaktor knižných vydaní a šéfredaktor časopisu *Nový život* rozhodujúcim spôsobom vplýval nielen na artikulovanie a smerovanie súčasnej literatúry vojvodinských Slovákov, ale i na vnímanie našej literárnej tradície. Uvedomujúc si túto skutočnosť, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov zorganizoval slávnostný literárny večierok venovaný životnému jubileu tohto nášho živého klasika. Večierok sa uskutočnil v stredu 25. septembra v ÚKVS a bol príležitosťou aj na predstavenie dvoch nových knižných titulov Vít'azoslava Hronca: *Rovnodennosť* (SVC) a bibliofília *Obozretní k priestoru* (ÚKVS). Bibliofília *Obozretní k priestoru* vyšla ako šiesty zväzok edície *Bibliofília* ÚKVS. Bibliofília vyšla v symbolickom náklade 80 výtlačkov a obsahuje cyklus štyroch básní z najnovšej produkcie básnika. Grafickú a výtvarnú stránku tejto publikácie mal na starosti akademický maliar Ďula Šanta, ktorému sa podarilo vytvoriť jedinečnú publikáciu, ktorú vďaka jej jedinečnej úprave možno považovať za umelecké dielo samo o sebe. Ako špeciálny bonus tejto publikácie sú unikátne grafiky tohto výtvarníka, ktoré sú súčasťou každého očíslovaného výtlačku.

Premiéra básnickej zbierky *Nestalo sa*

Ako svoje prvé podujatie v roku 2024 ústav usporiadal premiéru najnovšej básnickej zbierky nášho básnika, textára, prekladateľa, autora piesní a kolegu Ladislava Čániho, *Nestalo sa*. V piatok 26. januára sa v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov zoskupili milovníci písaného slova, aby na cestu k čitateľom poslali zbierku básní *Nestalo sa* Ladislava Čániho. Grafickú úpravu zbierky, ako aj jej originálne ilustrácie, podpisuje akademický maliar Ďula Šanta. Zbierka básní Ladislava Čániho *Nestalo sa* vyšla s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí a Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Program 4:

Podpora kultúrnej produkcie v menších prostrediach

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov každoročne finančne a organizačne podporuje kultúrnu produkciu v menších slovenských prostrediach, resp. kultúrnu produkciu menších a nezávislých kultúrnych subjektov. Ani v roku 2024 nevystala táto položka a zo strany ústavu podporení boli:

- Kultúrno-umelecký spolok Petrovská družina, Báčsky Petrovec – celovečerný koncert, finančná podpora;
- Aktív žien zo Silbaša – tradičné podujatie Čaro višieň, finančná podpora;
- Divadlo Janka Čemana v Pivnici – Výstava *Dida dáva divy* (dokumentárna výstava pri príležitosti konania Divadelného festivalu DIDA v Pivnici), finančná podpora;
- Miestny odbor Matice slovenskej Petrovec – Jarné nôty, finančná podpora;
- Kultúrno-osvetový spolok Erdevík – 30. výročie pôsobenia DFS Zvončeky, finančná podpora;
- Miestny odbor Matice slovenskej Petrovec – *Spievajže si, spievaj* (festival mladých spevákov slovenských ľudových piesní), finančná podpora;
- Musica viva, Báčsky Petrovec – *Na krídlach piesní* (festival slovenských populárnych piesní pre deti), finančná podpora;
- Kultúrno-umelecký spolok Petrovská družina, Báčsky Petrovec – CD nosič, finančná podpora;
- Múzeum vojvodinských Slovákov – reštaurácia krojov, finančná podpora;

- Galéria insitného umenia, Kovačica – sympóziu k 100. výročiu Martina Jonáša, finančná podpora;
- OKO, Kovačica – dokumentárny film o Jonášovi, finančná podpora;
- Obec Kovačica – Deň materinského jazyka, okrúhly stôl *Viacjazyčnosť ako stĺp vzdelania*, finančná podpora;
- Kultúrno-osvetový spolok Jednota, Hložany – *Hranica, ktorá nás spája*, finančná podpora prepravy na podujatie.

Program 5

Spolupráca s ústavmi a kultúrnymi inštitúciami iných menšinových spoločností vo Vojvodine

***Hranica, ktorá nás spája* – spoločné podujatie menšinových ústavov**

Ústav pre kultúru vojvodinských Maďarov v spolupráci s Múzeom Istvána Türra v Baji a Učiteľskou fakultou s vyučovacím jazykom maďarským v Subotici v roku 2024 začali s realizáciou IPA projektu pod názvom *Border that unites us – Hranica, ktorá nás spája*. Jedným z hlavných cieľov projektu je prezentácia kultúrnej rozmanitosti nášho regiónu v tuzemsku a zahraničí. Projekt štartoval podujatím v organizácii Múzea Istvána Türra pri príležitosti Noci múzeí, ktorý odznel v sobotu 22. júna v Baji. Ústavy pre kultúru vojvodinských Maďarov, Chorvátov, Rumunov, Slovákov a Rusínov pre potreby podujatia delegovali ľudové orchestre, spevácke a tanečné skupiny zo svojej menšiny. Slovenskú menšinu v Srbsku reprezentovali členovia Kultúrno-osvetového spolku Jednota z Hložian, ktorí sa predstavili dvomi štylizovanými choreografiami autora a umeleckého vedúceho Jaroslava Krišku. Tanečníkov, a tak aj sólového speváka Vladimíra Krišku, na harmonike sprevádzal maestro Ondrej Maglovský.

***Hranica, ktorá nás spája* – výstava ľudových odevov piatich národnostných menšín**

Menšinové ústavy (menovite Ústavy pre kultúru vojvodinských Maďarov, Rumunov, Rusínov, Chorvátov a Slovákov) pokračujú v spolupráci na IPA projekte *Border that unites us / Hranica, ktorá nás spája*. Prvá časť projektu odštartovala v júni, keď v Múzeu Istvána Türra v Baji odznel spoločný koncert folklórnych skupín týchto národností. Projekt pokračoval výstavou ľudových odevov, ktorá bola slávnostne otvorená 27. novembra v priestoroch Ústavu pre kultúru

vojvodinských Maďarov v Sente. Každá menšina sa snažila na výstave predstaviť svoj najautentickejší ľudový odev, a tak sa náš ústav rozhodol zveriť túto úlohu dvom osvedčeným „krojárkam“, členkám Spolku žien Slovenka z Hložian Anne Hataľovej a Anne Hruškárovej, ktoré pre výstavu prichystali tradičný sviatočný ženský a mužský ľudový odev báčskeho typu z medzivojnového obdobia. Nášmu ústavu sa dostala aj ďalšia úloha, a to spestriť program otvárania vernisáže hudobným bodom, takže zaspieval ľudový spevák Jaroslav Kriška z Hložian v harmonikovom sprievode Ivana Galamboša.

V. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

V súlade so svojím štatútom ÚKVS rozvíja medzinárodnú spoluprácu v oblasti vedy, kultúry a umenia vojvodinských Slovákov s cieľom zveľaďovať a rozvíjať medzinárodnú kultúrnu spoluprácu slovenskej národnostnej menšiny vo Vojvodine s materskou krajinou, so susednými štátmi a regiónmi a s inými štátmi v Európe a vo svete.

Program 1:

***Pro Cultura Slovaca* – udelenie regionálnej ceny za prínos v oblasti kultúry dolnozemskej Slovákov**

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Ústav kultúry Slovákov v Maďarsku a Kultúrna a vedecká spoločnosť Ivana Krasku z Rumunska sa v roku 2017 dohodli, že zriadia spoločné ocenenie *Pro Cultura Slovaca*, ktoré sa odvtedy udeľuje jednotlivcom a kolektívom za ich výnimočný prínos v oblasti kultúry dolnozemskej Slovákov. Cena a pamätný list *Pro Cultura Slovaca* sa udeľuje každoročne pri príležitosti Svetového dňa kultúrneho dedičstva (18. apríla). Tak bolo i tohto roku, keď sa v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov uskutočnilo slávnostné udeľovanie tejto ceny na rok 2024. O nositeľoch tohto ocenenia rozhodla sedemčlenná porota, vymenovaná zriaďovateľmi Ceny *Pro Cultura Slovaca*, ktorá sa stretla dňa 15. marca 2024 v Nadlaku a posúdila tohtoročné nominácie. Po prerokovaní nominácií porota sa rozhodla, že udelí dva pamätné listy a tohto roku výnimočne aj tri Ceny *Pro Cultura Slovaca*. Pamätný list *Pro Cultura Slovaca* 2024 za prínos v oblasti tvorby a realizácie významných kultúrnych podujatí získala Zdenka Obšustová z Padiny, knihovníčka, etnologička a kultúrna pracovníčka. Ďalší pamätný list *Pro Cultura Slovaca* 2024, tentokrát za prínos v oblasti audiovizuálnej tvorby, dostal

Jozef Maďar z Báčskeho Petrovca, kameraman vo výslužbe. Cenu *Pro Cultura Slovaca* 2024 za prínos v oblasti divadelného umenia a umeleckého prednesu a za prínos v oblasti tvorby a realizácie významných kultúrnych podujatí získal Staropazovčan Alexander Bako. Cenu *Pro Cultura Slovaca* 2024 za prínos v oblasti hudobného umenia získal Ján Nemček z Kovačice. Cenu *Pro Cultura Slovaca* 2024 za prínos v oblasti hudobného umenia získal aj Mládežnícky dychový orchester zo Slovenského Komlóša. Tento dolnozemský projekt bol finančne podporený Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Program 2:

Trojhlas – dolnozemská umelecká túra

Večierok, ktorý bol plánovaný na prezentáciu knihy a výstavu, ako spoločný projekt slovenských kultúrnych ustanovizní z Maďarska, Rumunska a Srbska pre nedostatok finančných prostriedkov nebol realizovaný tak, ako to bolo plánované. Nositeľom projektu je Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Organizátori toto podujatie pomenovali *Trojhlas – dolnozemská umelecká túra*, a v jeho rámci je plánovaná prezentácia knihy *Portréty – Osobnosti spoločenského a kultúrneho života vojvodinských Slovákov*. Ide o projekt, na ktorý sme žiadali dotáciu z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Vzhľadom na to, že nám dotácia bola schválená neskoršie, ako to bolo v Pláne a programe, samotnú realizáciu tohto plánu a prezentáciu knihy sme presunuli na rok 2025. Prvá časť, čiže príprava knihy bola vykonaná v roku 2024. Finalizovanú prípravu do tlače a jej prezentáciu odročili sme na marec 2025, keď sa v ústave na jej prezentácii stretnú predstavitelia slovenských kultúrnych ustanovizní z Maďarska, Rumunska a Srbska.

Záverom

Okrem aktivít, ktoré sú súčasťou Plánu a programu práce ÚKVS na rok 2024, sa uskutočnili aj ďalšie aktivity, ktoré nebolo možné podrobne popísať v čase podávania návrhu. Všetky však súvisia s poslaním ÚKVS a činnosťou rozvojovo-výskumnej, informačno-dokumentačnej a prezentačnej jednotky. V závere správy uvádzame aktivity, ktoré vo veľkej miere prispeli k zviditeľneniu ÚKVS a k šíreniu dobrého mena slovenskej vojvodinskej kultúry.

Zima s knihou

Podujatie *Zima s knihou* sa v stredu 28. februára uskutočnilo aj v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov v Novom Sade. V súlade so zaužívaným scenárom Vladimír Valentík najprv stručne predstavil celkovú produkciu SVC z roku 2023, ktorá opäť bola tak trochu nad rámec našich síl – čo do počtu celkom úctyhodná a žánrovo rozmanitá. Avšak najväčšia pozornosť bola sústredená na dva tituly, ktorých autori svojou prítomnosťou poctili tohtoročnú *Zimu s knihou*. Svojej premiéry sa v ústave dočkali knihy *Na lôžku s neviestkou Polemikou Víťazoslava Hronca* a *Z dejín základnej školy v Kysáči (1785 – 1945)* doc. Dr. Daniely Marčokovej.

Stretnutie menšinových ústavov

V Ústave pre kultúru vojvodinských Chorvátov v Subotici sa 9. septembra uskutočnilo stretnutie riaditeľov ústavov pre kultúru národnostných menšín vo Vojvodine (Chorvátov, Maďarov, Slovákov, Rusínov a Rumunov).

Cieľom stretnutia bola výmena skúseností v práci, plánovanie nových spoločných podujatí a zároveň obnovenie praxe takýchto stretnutí, ktoré posledné tri roky absentovali z dôvodu pandémie ochorenia Covid-19 a personálnych zmien vo vedení týchto inštitúcií.

Pokiaľ ide o spoločné výzvy v práci ústavov, prítomní jednoznačne súhlasili, že prostredníctvom seminárov a workshopov by sa malo pracovať na posilňovaní kultúrnych združení v miestnych komunitách, ako aj na tom, aby sa väčší počet mladých ľudí zapájal do kultúrnych aktivít. Ústavy tiež prikladajú veľký význam digitalizácii obsahov súvisiacich s kultúrami týchto komunít a využívajú nové technológie aj na účely rozvoja publika.

Ako jedna z výziev sa vyzdvihuje vyludňovanie menšinových spoločenstiev, čo má za následok aj zánik segmentov nemotnej kultúry a používania jazyka. Zdôraznili aj potrebu spoločného stretnutia s príslušným pokrajinským tajomníkom, keďže je AP Vojvodina spoluzakladateľom a financovateľom týchto inštitúcií.

Okrúhly stôl menšinových ústavov

Ústav pre kultúru vojvodinských Chorvátov zorganizoval stretnutie menšinových ústavov, ktoré sa konalo v subotickej Obecnej knižnici v piatok 11. októbra. Témou tohto stretnutia bolo zachovávanie nehmotného kultúrneho dedičstva menšín v Srbsku. Diskusia na danú tému sa konala vo forme okrúhleho stola, ktorého sa zúčastnili odborníci z tohto odboru, predstavitelia ústavov a ich spolupracovníci, čiže ľudia, ktorí majú skúsenosť s nehmotným kultúrnym dedičstvom. V prvej časti sa k téme vyjadril odborníci z inštitúcií, druhá časť patrila predstaviteľom ústavov a v tretej časti dostali slovo spolupracovníci. Okrúhleho stola sa za Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov zúčastnila riaditeľka Anna Speváková a príspevok pripravila Anna Sécová Pintírová, riaditeľka Múzea vojvodinských Slovákov. V rámci múzea boli realizované viaceré výskumy na tému identifikovania a zachovávanía prvkov nehmotného dedičstva Slovákov vo Vojvodine, takže sme pokladali za vhodné predstaviť ich na tejto konferencii širšej verejnosti. Účastníci okrúhleho stola sa v záverečnej časti podujatia vyjadrili aj k problémom a ťažkostiam, s ktorými sa v tejto oblasti stretávajú.

Zázračný mlynček / Čarobni mlinčić

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov nadviazal spoluprácu s Medzinárodným centrom detskej literatúry Zmajeve dečje igre, čo 10. decembra vyústilo do usporiadania literárneho večierka a výtvarnej dielne v priestoroch ústavu. Stredobodom večierka bola prezentácia zbierky slovenských ľudových rozprávok *Zázračný mlynček / Čarobni mlinčić*, ktoré vybrala a do srbčiny preložila Zdenka Valentová Belicová. Zostavovateľka a prekladateľka prítomnému detskému publiku priblížila proces prípravy tejto publikácie a prečítala z nej niekoľko úryvkov. Večierok hravým spôsobom moderovala predstaviteľka centra Zmajeve dečje igre Dušica Marinovićová, ktorá pre túto príležitosť so svojimi kolegami prichystala aj výstavu ilustrácií z knihy. Napokon slovo patrilo aj mladej ilustrátorke Anne Čobrdovej z Pivnice, ktorá toto vydanie spestrila originálnymi ilustráciami.

V Novom Sade

28. februára 2025

Ana Spevak
riaditeľka

Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov